

C2, C9
Handwritten signature

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL
Înregistrat nr. 1235
Data 21.03.2019

Biroul permanent al Senatului
Nr. 83 / 11.03.2019

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

SENAT

Către Biroul Permanent al Senatului

În temeiul prevederilor art. 74 alin. (4) din Constituția României, republicată, și ale art. 89 din Regulamentul Senatului, republicat, vă înaintăm spre dezbateră și adoptare propunerea legislativă - LEGE privind organizarea și desfășurarea votului electronic la distanță.

Solicităm adoptarea propunerii legislative în procedură de urgență, în baza art.76 alin. (3) din Constituția României, respectiv a art. 108 din Regulamentul Senatului.

În numele inițiatorilor:

Nicu Fălcoi - senator USR

Florina Presadă - senator USR

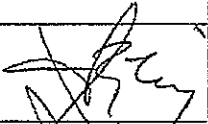

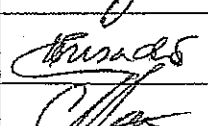
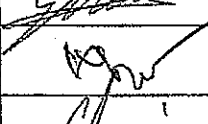
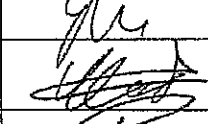
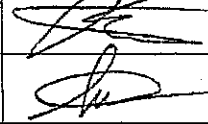
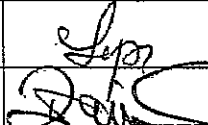
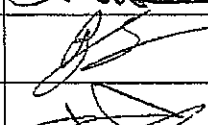
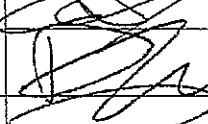

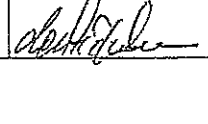

Radu Mihail - senator USR

Tudor Benga - deputat USR

LISTĂ SEMNĂTURI SUSȚINĂTORI

LEGE

privind organizarea și desfășurarea votului electronic la distanță

NR.	PARLAMENTAR	SEMNĂTURĂ	PARTID
1.	FĂLCOȘI NICU		USR
2.	FRANU MIHAIL		USR
3.	BENGA TUDOR UCAȘ		USR
4.	PREȘCĂ FLORINA - RALUCA		USR
5.	MORUȘI GEORGHE		USR
6.	WIENER ADRIAN		USR
7.	MIHAI GĂTÎU		USR
8.	VLAD SERGIU COSMIN		USR
9.	RODĂREANU BOGDAN		USR
10.	PRUNA CRISTINA MĂRȚINA		USR
11.	ȘUPEȘCU DUMĂITRU		USR
12.	ZĂINEA CORNEL		USR
13.	BOTEZ MIHAIL - CĂTĂLIN		USR
14.	DURUS VLAD EMANUEL		USR
15.	NĂȘUI CLAUDIU		USR
16.	POPESCU NICOLAE DANIEL		USR
17.	BUCUR JULIAN		USR
18.	RĂDULESCU DON ROZANA		USR

19.	Don Longy	USA	USR
20.	DNICĂ SILVIA-MONICA	USA	USR
21.	PRISNEL ADRIAN CLAUDIU	USA	USR
22.	ION SEBASTIAN - CRISTIAN	USA	USR
23.	SILIU DELELEANU	USA	USR
24.	CHICHIRAU COSETTE	USA	USR
25.	COLIBAN ALLEN	USA	USR
26.	Cristina IURISHIU	USA	USR
27.	STANCU-VITIU GABRIEL	USA	USR
28.	MESTREANU CUCU-IOAN	USA	USR
29.	POP RARES TUDOR	USA	USR
30.	Da & Barna	USA	USR
31.	Vlad Alexandru	USA	USA
32.	CRISTIAN GHICA	USA	USR
33.	CRISTIAN GHICA	USA	USR
34.			
35.			
36.			
37.			
38.			
39.			
40.			

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL
Înregistrat nr. <u>1235</u>
Data <u>21.03.2019</u>

EXPUNERE DE MOTIVE

LEGE

privind organizarea și desfășurarea votului electronic la distanță

Articolul 7 al Declarației Universale a Drepturilor Omului afirmă că “toți oamenii sunt egali în fața legii și au, fără nicio deosebire, dreptul la o egală protecție a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar viola prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o asemenea discriminare”. Prin urmare, rolul fundamental al unui stat democratic este de a respecta drepturile universale ale omului, printre care și cel de a se asigura că toți cetățenii au acces la procesul prin care își aleg reprezentanții. Actualul sistem electoral din România, prin construcția sa, îngreățește drepturile unor categorii de alegători de a vota. Prezenta propunere legislativă pentru votul electronic la distanță este o alternativă modernă care își propune să elimine aceste puncte slabe ale votului clasic și să le ofere cetățenilor români o modalitate sigură și rapidă de a-și exprima opțiunile în cadrul alegerilor.

Țări precum Estonia, Australia, Canada sau Elveția au reușit să implementeze votul prin Internet. Alte țări, precum Bulgaria, Lituania și Republica Moldova fac pași importanți pentru introducerea metodei de vot în perioada următoare. Motivația pentru introducerea acestui mod de a vota diferă de la stat la stat, dar preponderent, scopul adoptării acestuia este asigurarea unui grad sporit de participare al cetățenilor la procesele electorale. Estonia, cel mai bun exemplu de stat care a implementat votul electronic ca alternativă la votul clasic, a înregistrat o prezență la vot la alegerile parlamentare din 2015 de 64,23%, față de anul 2003, în care încă nu era implementat votul electronic și când prezența a fost de 58,24% din totalul populației cu drept de vot. Dincolo de faptul că România înregistrează un număr din ce în ce mai mic de cetățeni care votează la fiecare scrutin electoral, se evită de mai mulți ani să se ia o decizie care ar putea fluidiza votul românilor aflați în afara granițelor țării și care ar putea asigura secretul votului pentru cetățenii cu dizabilități.

Legea votului electronic la distanță propusă spre adoptare este în concordanță cu toate normele și cerințele existente stabilite pentru alegerile clasice. Majoritatea acestor principii sunt prevăzute de Constituția României (sufragii universale, egale, directe, secrete și libere). De asemenea, aceasta este construită pe baza Recomandării CM/Rec(2017)5 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind standardele pentru votul electronic ale Consiliului Europei, România fiind membră semnatară, pe baza raportului privind votul electronic realizat de Expert Forum din 30 martie 2015, și se bazează pe bunele practici și pe experiența acumulată în peste un deceniu de experiență de sistemul de vot estonian.

Scopul legii este acela de a rezolva o mare parte din problemele cu care se confruntă cetățenii români, probleme la care sistemul de vot clasic nu are încă răspunsuri.

O primă problemă identificată de noi este aceea că, dat fiind faptul că peste 3 milioane de români sunt plecați la muncă sau la studii în străinătate, deplasarea în alte localități unde se află consulate/ambasade pentru a vota poate fi de cele mai multe ori costisitoare, dacă nu chiar imposibilă. Pe lângă faptul că statul român trebuie să cheltuiască în plus pentru a asigura funcționarea acestor secții de votare la standardele celor din țară, și cetățenii români trebuie să

investească timp și bani pentru deplasarea la reprezentanțele consulare pentru a-și exercita un drept fundamental. În plus, tinerii care studiază în alte localități decât cele de domiciliu reprezintă o altă categorie de alegători care întâmpină dificultăți în ceea ce privește distanța ce trebuie parcursă pentru a-și exercita dreptul la vot.

De asemenea, persoanele bolnave sau cu dizabilități, mai ales cele cu probleme de vedere sau locomotorii, se confruntă cu obstacole suplimentare în a participa la procesul de vot: nu există cabine de vot special adaptate nevoilor acestora, care să asigure respectarea exigențelor de proces de votare secret, direct și independent. În plus, posibilitatea de a vota în spitale, azile sau case de bătrâni rămâne restrânsă, chiar și prin folosirea urnei mobile.

Un alt aspect pe care nu îl putem trece cu vederea este faptul că, prin folosirea votului clasic ca unică modalitate de vot, riscul de fraudă electorală rămâne unul destul de ridicat. Prin folosirea votului pe Internet putem vorbi despre respectarea unor standarde de exigență verificabile - votul este secret, direct, transparent și mult mai accesibil cetățenilor, indiferent de locație.

Alte avantaje pe care acest tip de sistem le aduce sunt: numărarea rapidă a voturilor, încurajarea tinerilor și persoanelor care lucrează duminică sau sunt plecate din țară să voteze, oferirea unei platforme alternative de exprimare a opțiunilor politice unor cetățeni care au fost marginalizați în acest sens până acum (persoanele cu dizabilități).

Nu în ultimul rând, prin implementarea votului electronic la distanță, cetățeanul va primi confirmarea că votul său a fost înregistrat în urna electronică, că a fost procesat și mai ales că a fost numărat corect, fără vreo intervenție externă ulterioară sau vreo eroare umană.

Prezenta propunere legislativă nu va elimina posibilitatea votului clasic, ci este o modalitate alternativă și complementară acestuia. Votul electronic nu înlocuiește sub nicio formă votul tradițional.

De asemenea, această propunere legislativă respectă în **totalitate** Recomandarea CM/Rec (2017)5 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind standardele pentru votul electronic a Consiliului Europei:

- Interfața electorală a sistemului de vot electronic este ușor de înțeles și de folosit de către toți alegătorii.
- Sistemul de vot electronic este conceput astfel încât să permită persoanelor cu handicap și nevoi speciale să voteze independent.
- Constituie doar o modalitate suplimentară și opțională de exercitare a dreptului de vot.
- Alegerile la care se va putea exercita dreptul de vot prin mijloace electronice sunt alegeri sau referendumuri reale, aspecte despre care cetățenii vor fi informați în avans.
- Toate informațiile oficiale privind votarea sunt prezentate în mod egal, în cadrul și prin toate canalele de vot.
- În cazul în care se utilizează atât metode de vot electronice, cât și neelectronice în cadrul aceluiași scrutin, există o metodă sigură și fiabilă de a agrega toate voturile și de a calcula rezultatul.
- Se asigură o identificare unică a alegătorilor, într-un mod care să permită distincția clară și sigură a persoanei.
- Se acordă accesul unui utilizator doar după autentificarea acestuia ca persoană cu drept de vot.

- Sistemul de vot electronic permite exercitarea, stocarea în urna electronică și includerea în rezultatul final al alegerilor doar a numărului corespunzător de voturi la care are dreptul un alegător.
- Intenția de vot a alegătorului nu este afectată de sistemul de vot sau de orice altă influență nejustificată.
- Sistemul de vot electronic trebuie să ofere alegătorului un buletin autentic și informații autentice.
- Modul în care alegătorii sunt ghidați prin procesul de votare electronică nu îi determină să voteze pripit sau fără confirmare.
- Sistemul de vot electronic oferă alegătorului posibilitatea de a participa la alegeri sau la referendum, fără ca acesta să-și exprime preferința pentru una dintre opțiuni.
- Sistemul de vot electronic acordă asistență alegătorului dacă acesta transmite un vot electronic nevalabil.
- Alegătorul poate verifica dacă intenția sa este reprezentată cu precizie, iar votul sigilat este introdus în urna electronică fără a fi modificat. Orice influență nejustificată care a modificat votul este detectabilă.
- Alegătorul primește confirmarea prin sms și/sau e-mail din partea sistemului că votul a fost exprimat cu succes și că întreaga procedură de vot a fost încheiată.
- Sistemul de vot electronic poate oferi dovezi solide că fiecare vot autentic este inclus în mod corect în rezultatele alegerilor respective. Dovezile sunt verificate prin mijloace independente de sistemul de vot electronic.
- Sistemul furnizează dovezi solide că numai voturile alegătorilor eligibili au fost incluse în rezultatul final. Dovezile pot fi verificate prin mijloace independente de sistemul de vot electronic.
- Votarea electronică este organizată astfel încât secretul votului să fie respectat în toate etapele procedurii de votare.
- Sistemul de vot electronic elaborează și stochează, cât timp este necesar, numai datele cu caracter personal necesare desfășurării alegerilor electronice.
- Sistemul de vot electronic și orice actor autorizat protejează datele de autentificare, astfel încât părțile neautorizate să nu poată utiliza, intercepta, modifica sau obține cunoștințe despre aceste date.
- Registrele alegătorilor stocate sau comunicate de sistemul de vot electronic sunt accesibile numai părților autorizate.
- Un sistem de vot electronic nu oferă alegătorului dovezi privind conținutul votului exprimat, pentru a fi utilizat de către terți.
- Sistemul de vot electronic nu permite divulgarea numărului de voturi exprimate decât după închiderea urnei electronice de vot. Aceste informații nu vor fi divulgate publicului decât după încheierea perioadei de votare.
- Votarea electronică asigură respectarea secretului alegerilor anterioare înregistrate și șterse de către alegător, înainte de a-și exprima votul final.
- Procesul de votare electronică, în special etapa de numărare, este organizat astfel încât să nu fie posibilă reconstituirea unei legături între votul deschis și alegător. Voturile sunt și rămân anonime.
- Introducerea votului electronic se face într-o manieră treptată, progresivă.
- Înainte de a introduce votul electronic, se fac modificările necesare în legislația relevantă.

- Legislația relevantă reglementează responsabilitățile pentru funcționarea sistemelor de vot electronic și asigură controlul organismelor electorale asupra acestora.
- Orice observator poate lua parte la numărarea voturilor. Organismul de management electoral este responsabil pentru procesul de numărare.
- Transparența este obligatorie în toate aspectele legate de votul electronic.
- Publicul, în special alegătorul, este informat, cu mult timp înainte de începerea votării, în limbaj clar și simplu, despre:
 - orice măsuri pe care un alegător ar trebui să le ia pentru a vota;
 - utilizarea și funcționarea corectă a unui sistem de vot electronic;
 - calendarul votului electronic, incluzând toate etapele.
- Componentele sistemului de vot electronic sunt dezvăluite în scopuri de verificare și certificare.
- Orice observator, în măsura permisă de lege, va putea să observe și să comenteze alegerile electronice, inclusiv stabilirea rezultatelor.
- Vor fi utilizate standarde deschise, pentru a permite interoperabilitatea diferitelor componente sau servicii tehnice, eventual derivate dintr-o varietate de surse.
- Statul român va elabora cerințe tehnice, de evaluare și certificare și se va asigura că acestea reflectă pe deplin principiile juridice și democratice relevante. Acesta va actualiza permanent aceste cerințe.
- Înainte de introducerea unui sistem de vot electronic și la intervale corespunzătoare după aceea, în special după modificarea semnificativă a sistemului, un organism independent și competent va evalua conformitatea sistemului de vot electronic și a oricărei componente a tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) cu cerințele tehnice. Aceasta poate fi o formă de certificare formală sau o altă formă adecvată de control.
- Certificatul sau orice alt document corespunzător emis va identifica în mod clar obiectul evaluării și va include garanții pentru a preveni modificarea sa în mod secret sau în mod accidental.
- Sistemul de vot electronic care va fi implementat va fi supus auditului. Sistemul de audit va fi deschis și cuprinzător și trebuie să raporteze în mod activ posibilele probleme și amenințări.
- Organismul de management electoral este responsabil cu respectarea tuturor cerințelor, chiar și în caz de erori și atacuri. Organismul de management electoral răspunde de disponibilitatea, fiabilitatea, utilitatea și securitatea sistemului de vot electronic.
- Numai persoanele autorizate de organismul de management electoral au acces la infrastructura centrală, serverele și datele electorale. Numirea persoanelor autorizate să opereze în sistemul de vot electronic este clar reglementată.
- Înainte ca orice alegeri electronice să aibă loc, organismul de management electoral se va asigura că sistemul de vot electronic este autentic și funcționează corect.
- Se va înstitui o procedură pentru instalarea regulată a versiunilor actualizate și corectarea tuturor software-urilor relevante.
- Dacă sunt stocate sau comunicate în afara mediului controlat, voturile sunt criptate.
- Voturile și informațiile alegătorilor se păstrează sigilate până la începerea procesului de numărare.
- Organismul de management electoral va opera în siguranță toate materialele criptografice.

- În cazurile în care apar incidente care ar putea amenința integritatea sistemului, persoanele responsabile cu exploatarea echipamentului informează imediat organismul de management electoral.
- Păstrarea autenticității, disponibilității și integrității registrelor electorale și a listelor de candidați este reglementată prin lege. Sursa datelor este autentificată. Dispozițiile privind protecția datelor sunt respectate.
- Sistemul de vot electronic poate identifica voturile care sunt afectate de iregularitate.

Implementarea votului electronic la distanță reprezintă un pas firesc pentru România deoarece utilizarea tehnologiei informației și a comunicațiilor în procesul electoral este în continuă creștere în lumea întreagă. Deși majoritatea aplicațiilor apar în serviciile administrative/back-office, pentru administrarea alegerilor, inclusiv a registrelor electorale electronice sau pentru calcularea mandatelor, în cele din urmă tehnologia a ajuns și în casele alegătorilor. Automatizarea și transmisia datelor în timp real nu reprezintă o noutate în procesul electoral din România. Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal (SIMPV) are rolul de a verifica condițiile legale pentru exercitarea dreptului de vot, de a semnală tentativele de vot multiplu și de a aduna date statistice în timp real. De asemenea, totalizarea și centralizarea rezultatelor după închiderea urnelor se face electronic, datele înscrise în procesele-verbale încheiate de birourile electorale ale celor aproape 19.000 de secții din România fiind scanate, procesate folosind tehnica ORC - Recunoaștere Optică a Caracterelor, iar în final transmisia datelor fiind electronică, printr-o rețea de calculatoare.

De asemenea, atât votul pe internet, cât și dezbaterile pe marginea introducerii lui, nu reprezintă o noutate în România, atât PD-L, PSD și PNL au avut astfel de inițiative în trecut. Cu ocazia referendumului din 2003, Guvernul României, prin Autoritatea Electorală Permanentă, a implementat un sistem de vot electronic pentru militarii și polițiștii aflați în misiuni internaționale. 1623 de soldați au votat atunci folosind calculatoare puse la dispoziția lor de către Ministerul Apărării Naționale, printr-un sistem implicând un certificat digital și conexiune la o bază de date centralizată prin internet, rezultatele fiind considerate legale, existând astfel un precedent.

În prezent, accesul la internet în România este în creștere. Conform datelor oferite de INS (Institutul Național de Statistică), la finalul anului 2017 peste 11 milioane de români aveau acces la internet. Totodată, din acest număr, conform unui studiu realizat de către GPeC și iSense Solutions, circa 53% dintre românii cu acces la internet, adică aproape 6 milioane de utilizatori, au realizat în 2017 cumpărături online cel puțin o dată pe lună, cu o creștere de 9% față de aceeași perioadă din 2016-2017. Din acest lucru rezultă o creștere a gradului de încredere al populației față de utilizarea acestor alternative online la metodele tradiționale.

În 2019, utilizarea tehnologiei nu mai este străină de gestionarea alegerilor. Majoritatea țărilor lumii o valorifică pe diverse căi: unele folosesc doar pagini web speciale pentru a publica rezultatele alegerilor, dar păstrează metodele tradiționale de votare și numărare a voturilor, pe când altele folosesc exclusiv dispozitive electronice speciale pentru a colecta și a număra voturile, așa cum se întâmplă în Belgia, Bulgaria, Brazilia, Canada, Danemarca, Filipine, SUA, Marea Britanie, Mongolia, sau folosesc computerele personale conectate la Internet pentru a vota: Estonia, Australia, Canada, Elveția. Este doar o chestiune de timp până când toate statele

vor implementa în legislațiile interne modalități din ce în ce mai avansate de a folosi tehnologia în procesele de vot electoral. Automatizarea proceselor electorale, precum și votul electronic și cel la distanță sunt o recomandare a Parlamentului European, așa cum se poate vedea într-un raport al IPOL — Direcția Generală Politici Interne ale Uniunii din 2016.

Securitatea votului electronic la distanță

Sistemul de vot electronic la distanță adus spre dezbatere și adoptare prin această propunere legislativă este alcătuit din două mari componente:

- a) Un sistem de asigurare a identității votantului și
- b) Un sistem de vot electronic la distanță.

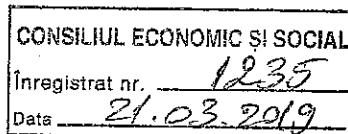
În lipsa unei identități digitale centralizate la nivelul statului român, mai exact a unui buletin electronic, singura soluție reală care poate garanta integritatea votului este folosirea certificatului digital și identificarea în persoană a votantului. Acest document electronic și criptografic reprezintă un act de identitate cu recunoaștere juridică atât în România, cât și în Uniunea Europeană. Procedul criptografic necesar emiterii face imposibilă falsificarea, iar standardul de calitate și normele de aplicare privind identitatea digitală sunt reglementate prin Regulamentul (UE) Nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului. Potrivit acestei propuneri legislative, certificatele digitale vor fi emise de către Autoritatea Electorală Permanentă în țară și de către reprezentanțele diplomatice și consulare ale Ministerului Afacerilor Externe, pentru cetățenii români din afara României.

În urma analizei cost-beneficiu realizată în etapa elaborării prezentei legi, am concluzionat că orice altă modalitate decât cea prezentată în această propunere legislativă de a identifica cetățeanul nu poate garanta cu certitudine că persoana care votează este și cea care are dreptul de a o face. Desigur, odată adoptată identitatea electronică la nivel național cu un buletin electronic care va conține certificatul digital, legea va trebui modificată pentru a da prioritate buletinului electronic, iar emiterea separată a certificatelor digitale de către Autoritatea Electorală Permanentă nu va mai fi necesară.

Votul electronic are loc cu șase zile în avans, acest lucru fiind necesar pe de-o parte pentru familiarizarea votantului cu procedul de vot și, pe de altă parte, pentru a preveni votul coercitiv. De asemenea, este un pas important pentru a preveni și limita consecințele unui atac informatic de tip DoS și DDoS - acestea fiind definite ca atacuri cibernetice ce au ca scop încercarea frauduloasă de a indisponibiliza sau bloca resursele unui calculator.

Alegătorul își poate schimba de câte ori vrea votul în această perioadă, dar nu va putea vota electronic în ziua alegerilor. Doar ultimul vot exprimat este cel valabil: electronic, dacă alegătorul a votat numai pe internet, sau cel de pe hârtie, dacă și-a schimbat votul în secția de votare. Același principiu este aplicat și în sistemul de vot electronic din Estonia și Australia. Acest mecanism permite cetățenilor să își schimbe votul în situația în care au existat presiuni asupra lor pentru a vota într-un anumit fel, acest lucru asigurând faptul că votul fiecărui cetățean este liber și secret. De asemenea, folosind un terminal mobil și o aplicație separată, se poate verifica, scanând un cod QR special, care este afișat pe ecranul votantului la finalizarea votului,

19.	Den Longy	Stela	USR
20.	SINIȚĂ SILVIA-MONICA	Stela	USR
21.	PRISNEL ADRIAN CLAUDIU	Stela	USR
22.	ION ȘTEFAN - CRISTIAN	Stela	USR
23.	SILVIU BĂTELEANU	Stela	USR
24.	CHICHIRAV COSETTE	Stela	USR
25.	COLIBAN ALLEN	Stela	USR
26.	Cristina IURISHTI	Stela	USR
27.	STANCO-VIȘTEANU GABRIEL	Stela	USR
28.	MOSTEANU CRISTIAN - BOGDAN	Stela	USR
29.	POP RARES TUDOR	Stela	USR
30.	Da & Barna	Stela	USR
31.	Vlad Alexandru	Stela	USR
32.	CRISTIAN GHICA	Stela	USR
33.	CRISTIAN GHICA	Stela	USR
34.			
35.			
36.			
37.			
38.			
39.			
40.			

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

privind organizarea și desfășurarea votului electronic la distanță

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

CAPITOLUL I Dispoziții generale

Art. 1. - Prezenta lege reglementează procesul electoral electronic în scopul exercitării votului electronic la distanță, ca modalitate de exercitare de către cetățenii români a dreptului constituțional de a vota, complementară votului la urne.

Art. 2. - Votul electronic la distanță poate fi acordat în cadrul alegerilor pentru Senat și Camera Deputaților, al alegerilor pentru Parlamentul European, al alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale, al alegerilor pentru Președintele României, precum și în cadrul referendumurilor naționale ori locale și indiferent dacă alegătorii au domiciliul sau reședința în România sau în străinătate.

Art. 3. - În sensul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

- a) aplicație de vot electronic - sistemul software instalat sau accesat prin browser web pe terminalul votantului pentru a vota;
- b) buletin de vot electronic - varianta electronică a buletinului de vot, care conține opțiunile electorale și votul alegătorului, după marcarea;
- c) certificat digital - act de identitate sub formă electronică, folosit pentru autentificarea și certificarea identității unui cetățean în cazul accesării de la distanță a unor resurse;

d) cheie criptografică - codul matematic folosit pentru sigilarea și desigilarea urnei de vot electronic;

e) proces electoral electronic - ansamblul activităților și operațiunilor de pregătire, organizare și desfășurare a votului electronic la distanță;

f) semnătură electronică - date în formă electronică atașate sau logic asociate cu alte date în formă electronică și care servesc ca metodă de identificare, conform art. 4, pct. 3 din Legea 455/2001 privind semnătura electronică, republicată;

g) sigilare criptografică - procedeu matematic și criptografic bazat pe un algoritm prin care urna de vot electronic este securizată;

h) sistem de numărare a votului electronic la distanță - aplicație, parte integrantă a sistemului de vot electronic, creată și utilizată separat și special pentru numărarea și totalizarea voturilor și a opțiunilor electorale aflate în urna de vot electronic;

i) sistem de vot electronic - totalitatea mijloacelor electronice, a programelor informatice și a mijloacelor de comunicație utilizate pentru desfășurarea procesului electoral electronic;

j) sursă deschisă - modul de licențiere și proprietate al codului sursă al sistemului de vot electronic;

k) urnă de vot electronic - sistem software care conține totalitatea voturilor exprimate de către cetățeni prin exercitarea dreptului de vot electronic;

l) vot electronic la distanță - modalitate de exercitare a dreptului constituțional de a vota, în cadrul scrutinelor prevăzute la art. 2, prin intermediul unei aplicații de vot electronic care transmite buletinul de vot, în deplină siguranță, prin internet.

Art. 4. - (1) Votul electronic la distanță va avea o etapă experimentală, care se va desfășura pe parcursul următoarelor trei scrutine naționale consecutive organizate de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(2) În etapa experimentală, în situația alegerilor pentru Parlamentul European și a alegerilor pentru Președintele României, votul electronic la distanță se realizează într-o singură unitate administrativ-teritorială. În situația alegerilor pentru Senat și Camera Deputaților, a alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale, precum și a unui referendum național, în etapa experimentală votul electronic la distanță se realizează într-o singură circumscripție electorală. Unitatea administrativ-teritorială, respectiv circumscripția electorală în care se desfășoară etapa experimentală a votului electronic la distanță sunt stabilite de către Autoritatea Electorală Permanentă prin tragere la sorți la fiecare scrutin, conform unei metodologii adoptate de Autoritatea Electorală Permanentă, în termen de maximum 90 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(3) Autoritatea Electorală Permanentă anunță rezultatul tragerilor la sorți prin publicare în Monitorul Oficial, Partea I, pe pagina de internet a Autorității Electorale Permanente, în presă și televiziune, în termen de maximum cinci zile de la data tragerii la sorți.

(4) În cadrul primelor două scrutine din faza experimentală, voturile exprimate prin vot electronic la distanță nu sunt luate în calculul voturilor exprimate pentru declararea rezultatului alegerilor, voturile luate în calcul pentru declararea rezultatului alegerilor fiind cele exprimate pe buletinul de vot, în secția de votare.

(5) În cazul celui de-al treilea scrutin din faza experimentală, voturile exprimate prin vot electronic la distanță sunt luate în calculul voturilor exprimate pentru declararea rezultatului alegerilor.

Art. 5. - Ulterior scrutinelor din faza experimentală a votului electronic la distanță, acesta va deveni o modalitate general valabilă de exercitare de către cetățeni a dreptului constituțional de a vota.

Art. 6. - (1) Sistemul software utilizat pentru derularea votului electronic are un cod sursă deschis pentru analiză și auditare, indiferent de tipul de licențiere.

(2) Autoritatea Electorală Permanentă are obligația de a pune la dispoziția oricărei persoane interesate, la cererea scrisă a acesteia, sistemul software prevăzut la alin. (1) pentru a oferi posibilitatea acesteia să formuleze sugestii și comentarii în scopul îmbunătățirii sale.

(3) Sistemul software conține cel puțin următoarele caracteristici tehnice minime:

- a) măsuri de securitate complexe pentru a-l proteja împotriva atacurilor cibernetice;
- b) măsuri de monitorizare și remediere a unor atacuri cibernetice potențiale sau propriuzise.

Art 7. - (1) Sistemul de vot electronic se supune unui proces de verificare și certificare spre neschimbare de către Serviciul de Telecomunicații Speciale și de către o organizație independentă din domeniul securității informatice, desemnată de către Autoritatea Electorală Permanentă prin licitație publică internațională și care deține un certificat de securitate industrială sau un certificat echivalent emis de instituții omoloage recunoscute de România.

(2) După certificarea spre neschimbare, sistemul de vot electronic prevăzut la alin. (1) este predat Autorității Electorale Permanente, operarea acestuia realizându-se conform metodologiei stabilite împreună cu dezvoltatorul de sistem.

(3) După certificarea spre neschimbare, sistemul de vot electronic prevăzut la alin. (1) este pus la dispoziția formațiunilor politice care participă la alegeri, precum și a candidaților independenți, la cererea scrisă a acestora.

Art. 8. - (1) Stabilirea identității alegătorului și accesul acestuia la sistemul de vot electronic se efectuează utilizând un certificat digital calificat sau avansat eliberat conform Regulamentului (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și autentificarea pieței interne electronice și de abrogare a Directivei 1999/93/ CE (JO L 257/73 din 28 august 2014).

(2) Ministerul de Externe, pentru cetățenii cu domiciliul în afara României, respectiv Autoritatea Electorală Permanentă, pentru cetățenii cu domiciliul în România, eliberează în mod gratuit certificatul digital calificat sau avansat prevăzut la alin. (1) alegătorilor care formulează cererea prevăzută la art. 26, alin. (1).

Art. 9. - (1) Votul electronic la distanță este secret.

(2) Procesul electoral electronic este organizat astfel încât să nu fie posibilă reconstituirea unei legături între vot și alegător.

Art. 10. - Sistemul de vot electronic permite alegătorului să verifice independent:

- a) dacă votul său a fost recepționat;
- b) dacă votul său a fost înscris corect;
- c) dacă votul său a fost numărat așa cum a fost înscris.

Art. 11. - Sistemul de vot electronic stochează doar datele cu caracter personal ale alegătorului necesare desfășurării procesului electoral electronic și numai pe perioada strict necesară atingerii acestui scop, până la expirarea termenelor legale pentru contestarea rezultatului alegerilor.

Art. 12. - Sistemul de vot electronic și orice parte autorizată trebuie să protejeze datele de autentificare ale alegătorului, astfel încât părțile neautorizate să nu poată utiliza, intercepta, modifica sau dobândi cunoștințe despre aceste date.

Art. 13. - (1) Votul electronic la distanță începe cu șase zile înaintea scrutinului la urne și se finalizează în ziua precedentă scrutinului la urne.

(2) Data și ora deschiderii votării, precum și data și ora închiderii votării prin votul electronic la distanță, se stabilesc prin Hotărâre de Guvern, la propunerea Autorității Electorale Permanente.

Art. 14. - (1) Pe perioada desfășurării votului electronic la distanță, alegătorul poate vota electronic de mai multe ori, ultimul vot exprimat anulându-le pe cele precedente.

(2) Orice alegător care a votat prin vot electronic la distanță poate vota la aceleași alegeri pe buletin de vot în secția de votare. Exercițarea votului pe buletin de vot în secția de votare anulează votul exercitat anterior prin votul electronic la distanță.

Art. 15 - (1) Numărătoarea votului se realizează printr-un sistem informatic diferit de cel prin care s-a înregistrat votul.

(2) Sistemul de numărare a votului electronic la distanță nu este conectat la rețea sau la internet.

CAPITOLUL II

Organizarea procesului electronic electoral

Art. 16. - Procesul electronic electoral este organizat de către o structură a Autorității Electorale Permanente, desemnată special, sub denumirea de Comisia de Vot Electronic.

Art. 17. - (1) Comisia de Vot Electronic are un număr de trei membri permanenți, experți tehnici, persoane independente politic, desemnați pe bază de concurs.

(2) La scrutinele electorale, membrilor permanenți ai Comisiei de Vot Electronic nu li se eliberează o cheie criptografică.

(3) Pe perioada procesului electoral aferent fiecărui scrutin, în Comisia de Vot Electronic este numit ca membru și câte un reprezentant al fiecărui partid politic parlamentar și al fiecărei organizații a cetățenilor aparținând minorităților naționale cu grup parlamentar propriu în ambele camere ale Parlamentului, prin Ordin al Președintelui Autorității Electorale Permanente.

(4) Mandatul membrilor Comisiei de Vot Electronic prevăzuți la alin. (3) este egal cu cel al membrilor Biroului Electoral Central înființat pentru procesul electoral aferent fiecărui scrutin.

(5) Membrilor Comisiei de vot Electronic reprezentanți ai partidelor parlamentare prevăzuți la alin. (3) li se distribuie câte o cheie criptografică, reunirea acestor chei făcând posibilă sigilarea și desigilarea criptografică a urnei de vot electronic.

Art. 18. - Comisia de vot Electronic are următoarele atribuții:

- a) ia măsurile necesare pentru ca sistemul de vot electronic să fie unul autentic și să funcționeze corect;
- b) organizează testarea sistemului de vot electronic;
- c) realizează rapoarte ale testărilor efectuate în care descrie vulnerabilitățile identificate și propune măsurile de remediere care se impun;
- d) asigură implementarea măsurilor de remediere constatate în urma testării.

Art. 19. - Sistemul de vot electronic este proprietatea exclusivă a Autorității Electorale Permanente și se află în custodia Comisiei de vot Electronic.

Art. 20. - (1) În scopul asigurării disponibilității, fiabilității, utilității și securității sistemului de vot electronic, Autoritatea Electorală Permanentă are obligația de a utiliza exclusiv sistemul certificat de vot electronic, chiar și în caz de eșecuri și atacuri.

(2) Autoritatea Electorală Permanentă (împreună cu dezvoltatorul de software și orice alte instituții implicate) ia toate măsurile care se impun pentru a remedia în cel mai scurt timp problemele ce pot apărea pe durata derulării procesului de votare, inclusiv - dar fără a se limita la - cele referitoare la atacuri cibernetice.

Art. 21. - Autoritatea Electorală Permanentă permite observatorilor acreditați să monitorizeze instalarea urnei electronice, precum și numărarea voturilor din urna electronică.

Art. 22. - Procesul de instalare a urnei electronice, precum și sigilarea criptografică a acesteia vor fi înregistrate cu camere video, imaginile fiind puse la dispoziția cetățenilor în direct pe pagina de internet a Autorității Electorale Permanente.

CAPITOLUL III

Registrul electoral pentru votul electronic

Art. 23. - Autoritatea Electorală Permanentă organizează în cadrul Registrului electoral o secțiune specială pentru votanții care optează pentru a vota electronic, numită Registrul Electoral Electronic.

Art. 24. - Cetățenii români cu drept de vot pot vota electronic la distanță dacă se înscriu, cu cel puțin 30 de zile înaintea datei fixate pentru alegeri, în Registrul Electoral Electronic și dacă dețin certificatul digital prevăzut la art. 8.

Art. 25. - Autoritatea Electorală Permanentă pune la dispoziția cetățenilor un portal de internet care conține un formular online unic pentru a aplica pentru certificat digital și pentru înscrierea în Registrul Electoral Electronic.

Art. 26. - (1) Cererea de emitere pentru certificatul digital și pentru înscrierea în Registrul Electoral Electronic va conține numele, prenumele, codul numeric personal și adresa de domiciliu sau de reședință a solicitantului, precum și locul de unde solicitantul optează să își ridice certificatul digital.

(2) Cererea prevăzută la alin. (1) se transmite, la distanță, prin internet, prin intermediul portalului prevăzut la art. 25 sau se înregistrează la oficiile comunicate de către Autoritatea Electorală Permanentă.

(3) Cetățenii români cu domiciliul sau reședința în statele în care România nu are misiune diplomatică ori oficiu consular pot transmite cererile de înscriere în Registrul Electoral Electronic, cu respectarea aceluiași termen, către misiunile diplomatice care îndeplinesc funcția de reprezentare a statului român în respectivul stat.

(4) Cetățenii români cu domiciliul sau reședința în statele cu care România nu are stabilite relații diplomatice ori consulare și nici misiune diplomatică acreditată ori oficiu consular acreditat pot transmite cererile de înscriere în Registrul Electoral Electronic, cu respectarea aceluiași termen, către una dintre cele mai apropiate misiuni diplomatice sau consulare ale României.

Art. 27. - (1) Validarea cererii prevăzute la art. 26, alin. (1) are loc în termen de cel mult șapte zile de la data înregistrării cererii.

(2) După validarea cererii, atribuirea certificatelor digitale se face, în țară, de către Autoritatea Electorală, iar pentru cetățenii din străinătate de către Ministerul de Externe, prin misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României.

(3) Ridicarea certificatelor digitale se face în persoană, pe baza unui document de identitate valabil, la oficiile celor două instituții.

(4) Stocarea certificatului digital se poate face prin token fizic sau prin instalarea pe un terminal mobil al cetățeanului.

(5) În cazul furtului, pierderii sau deteriorării token-ului, se poate transmite o nouă cerere de emitere a unui certificat digital, dar nu mai târziu de 10 zile înaintea datei prevăzute pentru începerea votului electronic la distanță.

Art. 28. - Autoritatea Electorală Permanentă nu poate refuza înscrierea cetățenilor români cu drept de vot în Registrul Electoral Electronic și nici emiterea certificatului digital, dacă cererile formulate de aceștia îndeplinesc condițiile prevăzute de lege.

CAPITOLUL IV

Pregătirea votării electronice

Art. 29. - Cu 30 de zile înainte de ziua votării, Comisia de vot Electronic realizează, pe portalul de internet prevăzut la art. 25, o campanie de informare privind procesul electronic electoral și dă acces cetățenilor la aplicația de vot electronic.

Art. 30. - (1) Aplicația de vot electronic generează pentru membrii Comisiei de vot Electronic prevăzuți la art. 17, alin. (3) câte o cheie criptografică care va fi folosită pentru sigilarea criptografică a urnei de vot electronic.

(2) Deschiderea urnei electronice de vot și numărarea voturilor electronice la distanță exprimate nu se poate realiza fără introducerea tuturor cheilor prevăzute la alin. (1).

CAPITOLUL V

Procedura de vot electronic

Art. 31. - (1) Aplicația de vot electronic afișează alegătorului buletinul de vot corespunzător fiecărui tip de alegeri.

(2) Conținutul buletinului de vot va fi identic cu cel al buletinului de hârtie pentru tipul de alegere respectivă și se aprobă prin Hotărâre de Guvern.

Art. 32. - (1) Alegătorul își exprimă votul prin bifarea pe buletinul de vot a unei singure căsuțe.

(2) După exprimarea votului său, alegătorul verifică, în cadrul aceleiași aplicații de vot electronic, corectitudinea înregistrării votului și confirmă alegerea sa, înainte ca votul să fie salvat.

(3) Aplicația folosită pentru votul electronic criptează votul alegătorului folosind cheia de criptare a voturilor.

(4) Alegătorul confirmă votul printr-o semnătură electronică extinsă, bazată pe certificatul digital calificat, atribuit conform prevederilor art. 27.

(5) Sistemul electronic de vot transmite alegătorului, prin email și SMS, o confirmare a faptului că votul său a fost exercitat cu succes și că procedura de vot a fost finalizată.

Art. 33. - După închiderea votării electronice, Comisia de vot Electronic marchează în registrul electoral persoanele care au votat prin vot electronic la distanță.

Art. 34. - Numărătoarea voturilor electronice la distanță se efectuează la finalul zilei alegerilor, imediat după închiderea secțiilor de votare.

Art. 35. - După închiderea urnelor din secțiile de vot, lista celor care au votat la urne, pe buletinul de vot, se corelează cu lista alegătorilor care au votat electronic, urmând ca din această din urmă listă să fie extrase voturile alegătorilor care au votat la urne.

Art. 36 - (1) Înainte de stabilirea rezultatelor votării în seara zilei de alegeri, voturile criptate și semnăturile digitale sunt separate, după care sunt decriptate și numărate.

(2) Sistemul decriptează voturile numai dacă nu sunt conectate la date cu caracter personal.

Art. 37. - Comisia de vot electronic deschide urna de vot electronic reunind cheile prevăzute la art. 30.

Art. 38. - După finalizarea procesului de numărare a voturilor, sistemul de numărare a votului electronic la distanță generează un proces verbal cu rezultatele votului.

CAPITOLUL VI

Infrațiuni și contravenții

Art. 39. - Nerespectarea dispozițiilor prezentei legi atrage, după caz, răspunderea contravențională, civilă sau penală.

Art. 40. - (1) Accesarea de către persoane neautorizate a sistemului de vot electronic constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani.

(2) Tentativa se pedepsește.

Art. 41. - Refuzul, fără drept, al membrului comisiei de vot electronic de a-și folosi cheia criptografică în scopul pentru care a fost atribuită constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani.

Art. 42. - (1) Folosirea unui alt sistem de vot electronic decât cel certificat constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 7 la 17 ani.

(2) Tentativa se pedepsește.

Art. 43. - Constituie contravenții, dacă nu sunt săvârșite în astfel de condiții încât să constituie potrivit legii penale infracțiuni, următoarele fapte:

- a) încălcarea prevederilor art. 11 și ale art. 12;
- b) efectuarea de operațiuni în Registrul Electoral Electronic de către persoane neautorizate;
- c) încălcarea prevederilor art. 18, art. 21, art. 22 și ale art. 28;
- d) eliberarea certificatelor digitale prevăzute la art. 8 în alte condiții decât cele prevăzute la art. 27, alin. (2) și (3);
- e) înscrierea, cu bună-știință, în Registrul Electoral Electronic a unor persoane fictive ori care nu au drept de vot sau care nu au solicitat acest lucru.

Art. 44. - (1) Contravențiile prevăzute la art. 43 se sancționează după cum urmează:

- a) faptele prevăzute la lit. a) și la lit. b) cu amendă de la 15.000 lei la 30.000 lei;
- b) faptele prevăzute la lit. c) cu amendă de la 35.000 lei la 70.000 lei;

- c) faptele prevăzute la lit. d) și e) cu amendă de la 75.000 la 100.000 lei.
- (2) Constatarea contravențiilor prevăzute la art. 43 și aplicarea sancțiunilor prevăzute la alin. (1) se fac de către împuterniciții președintelui Autorității Electorale Permanente.
- (3) Contravenientul poate achita, pe loc sau în termen de cel mult 48 de ore de la data încheierii procesului-verbal ori, după caz, de la data comunicării acestuia, jumătate din minimul amenzii prevăzute la alin. (1), agentul constator făcând mențiune despre această posibilitate în procesul-verbal.
- (4) Contravențiilor prevăzute la art. 43 le sunt aplicabile dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 alin. (1) și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

Președintele Camerei Deputaților,

LIVIU DRAGNEA

Președintele Senatului,

CĂLIN POPESCU-TĂRICEANU

